

Angleži zasedli francoski otok!

Washington je naznanil, da je bila okupacija izvršena z odobritvijo ameriške vlade. Japonske čete začele prodirati proti Indiji in Ktiajski po padcu Mandalaja, strateškega burmskega mesta. Sovjetske armade se pripravljajo na veliko ofenzivo. Angleški letalci metali bombe na Hamburg

Washington, D. C., 5. maja.—Glavni departament je sinoči naznanil, da so angleške čete začele napadati francoski otok Madagaskar, francoski otok v Indijskem morju v bližini južnega afriškega obrežja, z odobritvijo ameriške vlade. Napad vključuje tudi svarilo na letalstvu v Vichyju, da bo Amerika in Velika Britanija izvedli vsako akcijo z njene strani za napad na združene nade v celoti.

Namig, da je Amerika pripravljena na izbruh sovražnosti med evropskimi narodi in osišču napadeno Lavalovo Francijo, je izjavil diplomatični krogov v Washingtonu korak v prelom diplomatskih odnosov. Možno je, da bo ameriška vlada zasedla francosko imetje v tej deželi, ki bilo "zamrznjeno" v juniju 1. 1940 in predstavlja vrednost čez milijardo dolarjev.

Cangking, Kitajska, 4. maja.—Angleški letalci so izvršili dva letalska napada na letališče v Kiangsu, Burma, ki so ga zasedli Japanci, s pomočjo ameriških letal. Bombe so razbile letališče, več letal in zanesle v požar.

Bitkah na kopnem so Japonci izvajali novo zmago z okupacijo Mandalaja, strateškega burmskega mesta. Zdaj prodirajo v dve smeri, severno proti Kiangsu in vzhodno proti Indiji. Operacija je obkrožitev Kitajce in britskih čet, ki so ne morejo upirati japonski premoči.

Prvi japonski vojaški oddelki oddaljeni samo 23 milj od meje kitajske province Junnan. Japonske komunikacije iz glavnega mesta ameriškega generala Josepha W. Stilwella, poveljnika kitajskih oboroženih sil v Burmi, pravi, da so japonske čete vkovala v Mandalaj zadnji petek.

Kitajski in britske čete so pred napadom razdejale mostove čez reko Sittang in Salween. Mandalaj je v razvalinah. Več število poslopij so razdejali japonski bombardiranci iz zraka. Kar niso uničile japonske bombe, so porušile kitajske in britske čete pred umikom.

Washington, D. C., 4. maja.—Ameriška vojska sporoča, da so japonske čete začele napadati Mandalaj, strateškega burmskega mesta. Zdaj prodirajo v dve smeri, severno proti Kiangsu in vzhodno proti Indiji. Operacija je obkrožitev Kitajce in britskih čet, ki so ne morejo upirati japonski premoči.

Prvi japonski vojaški oddelki oddaljeni samo 23 milj od meje kitajske province Junnan. Japonske komunikacije iz glavnega mesta ameriškega generala Josepha W. Stilwella, poveljnika kitajskih oboroženih sil v Burmi, pravi, da so japonske čete vkovala v Mandalaj zadnji petek. Kitajski in britske čete so pred napadom razdejale mostove čez reko Sittang in Salween. Mandalaj je v razvalinah. Več število poslopij so razdejali japonski bombardiranci iz zraka. Kar niso uničile japonske bombe, so porušile kitajske in britske čete pred umikom.

Washington, D. C., 4. maja.—Ameriška vojska sporoča, da so japonske čete začele napadati Mandalaj, strateškega burmskega mesta. Zdaj prodirajo v dve smeri, severno proti Kiangsu in vzhodno proti Indiji. Operacija je obkrožitev Kitajce in britskih čet, ki so ne morejo upirati japonski premoči.

Murray pojasnil spor z Lewisom

Obsodba sabotaže proti unijam CIO

Cokeburg, Pa., 4. maja.—Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je v govoru pred člani svoje rudarske unije prvič pojasnil ozadje spora, ki se je razvil med njim in Johnom L. Lewisom, predsednikom UMWA. Prevzela so ga čustva in se je razjokal, ko je povedal rudarjem, da je preteklo 35 let, odkar se bori za nje pri konferencah mizah in na stavkovni straži.

"Vse, kar sem dobil iz življenja, pripisujem vam," je rekel s tresočim se glasom. "Vi ste me podpirali in upam, da se bom boril z vami naprej. Nikdar vas ne bom zapustil in z vami ostane do konca. Upam, da bodo oni, ki intrigujejo v rudarski ali kateri koli drugi uniji, poglani iz uradov. Jaz sem predsednik CIO in ostal bom predsednik dokler me hoče organizacija imeti."

Murray je dejal, da je v teku sabotaža proti unijam CIO z namenom, da se jih uniči, zaenota je obžaloval, ker rudarska unija na Lewisov ukaz ni plačala članarine v vsoti \$60,000 v blagajno CIO. Lewis je prepovedal plačevanje članarine pod pretezo, da CIO dolguje rudarski uniji \$1,665,000, vsoto, ki jo je prispevala za financiranje ustanovitve unije CIO v začetku.

"Rudarska unija je darovala to vsoto za organiziranje unije CIO," je rekel Murray. "To ni bilo posojilo, ki bi moralo biti vrnjeno. Upam, da vi gledate na to stvar tako kot jaz in da me boste podpirali."

Rudarji so aplavdirali Murrayju in s tem demonstrirali, da so na njegovi strani. Spor med Murrayem in Lewisom je nastal l. 1940, ko je Murray podpiral Roosevelta v predsedniški kampanji, Lewis pa se je postavil na stran republikanske stranke in agitiral za izvolitev Wendella L. Willkieja, njegovega predsedniškega kandidata. Konflikt se je v zadnjih mesecih poostil, ko je Lewis začel odprto intriguje proti Murrayju in unijam CIO, da povzroči razkol.

Drugi roji letal so istočasno metali bombe na nacijska oporišča v Franciji, Holandiji in Belgiji. Letalski minister poroča, da so se vsa letala razen treh srečno vrnila v svoja oporišča po izvršenih napadih.

Coughlin nastopi pri zaslišanju

Washington, D. C., 4. maja.—"Father" Charles E. Coughlin, zloglasno detroitski radiopredavnik, bo nastopil pri zaslišanju, ki se vrši pred uradniki poštnega departmanta. Zaslihanje se tiče odloka, s katerim je poštni departament odvzel magazin Social Justice, ki ga je izdajal Coughlin, pravico razpošiljanja po pošti. Pred je Coughlin zanimal vsako zvezo z magazinom, pozneje pa je priznal lastništvo in prevzel vso odgovornost.

Bivši urednik nemškega lista izvolil samomor

New York, 4. maja.—Dr. Felix Pinner, bivši urednik berlinskega lista Tageblatt, in njegova žena sta izvršila samomor. Zadušila sta se v plinu v kuhinji svojega stanovanja. Ko je Hitler prišel na krmilo, je Pinner odšel v Francijo. Tik pred izbruhom vojne je zapustil Francijo in odpotoval v Ameriko.

NACIJI USTRELILI 55 FRANCOOSKIH TALCEV V LILLU

Napadi na vojaške vlake se nadaljujejo LAVAL KONFERIRA Z NEMCI

Vichy, Francija, 4. maja.—Eksekucija nadaljnjih 55 francoskih talcev v Lillu je bila naznanjena po dveh novih napadih na nemške vojaške vlake in razgovorih med francoskimi in nemškimi voditelji. Ti so razpravljali o ukrepih glede zatiranja terorističnega vala, ki je ponovno zajel Francijo, in o begu generala Henrija Girauda iz nemškega ujetniškega taborišča.

Eksekucije v Lillu so bile nacijske represalije za umor dveh nemških vojakov. Število talcev, katere so Nemci postavili ob zid in ustrelili, je naraslo na dvesto. Petnajst nemških vojakov je bilo ubitih, ko so sabotažniki poglani vojaški vlak v zrak z dinamitom v bližini Caena, normandskega mesta, deset milj stran od Rokavskega preliva. Poročila o napadu na drugi nemški vojaški vlak pri Bretignyju nedaleč od Pariza so pomanjkljiva.

General Giraud je še na svobodi. O njegovem statusu je bila razprava na konferenci v Moulinsu, katere se je tudi on udeležil. Avtoritete v Vichyju so zanikale vest, da so ga izročile Nemcem. Giraud je imel večeraj sestanek s francoskimi vojaškimi voditelji in potem je odpotoval v Lyons. Hitler je zahteval od generala obljubo, da se ne bo pridružil svobodnim francoskim četam, katerim poveljuje general Charles de Gaulle. Giraud je pobegnil iz Nemčije v Švico in od tam odšel v Vichy.

Konference v Moulinsu so se udeležili Pierre Laval, načelnik nove francoske vlade; admiral Jean Darlan, bivši podpredsednik vlade in zunanji minister; Otto Abetz, Hitlerjev poslanik v Parizu, in več drugih francoskih in nemških uradnikov iz Vichyja in Pariza. Laval in Darlan sta konferirala tudi z admiralom Nomurom in podadmiralom Abejem, japonskima poslanikoma v Berlinu in Rimu. Predmet razgovorov ni bil objavljen.

Protiosiščne demonstracije v Španiji

Konflikt med armado in falangisti

New York, 4. maja.—Poročila iz privatnih virov govore o trenju med španskimi falangisti (fašisti) in vojaškimi voditelji. Na strani slednjih so elementje, ki vodijo opozicijo proti kooperaciji Španije z Nemčijo in Italijo.

Poročila pravijo, da je gibanje že izzvalo protiosiščne demonstracije v Madridu in drugih španskih mestih in da je bil narejen poskus za umor osišču naklonjenega ministra. Med vojaškimi častniki in falangisti so pretepi in bitke skoro na dnevnem redu.

Glavna opozicija je proti Ramonu Sunerju, voditelju fašistične stranke in zunanjemu ministru, ne proti diktatorju Francu. Dr. Questa, španski poslanik v Braziliji, se bo najbrže vrnil v Madrid, da nasledi Sunerja kot načelnik političnega sveta fašistične stranke.

Luis Arrese, tajnik fašistične stranke, je bil nedavno obsojen v dvoboju z vojaškim častnikom. Prvo poročilo se je glasilo, da je moral oditi v bolnišnico in se podvrči operaciji. Resnica, da je bil obsojen v dvoboju, je prišla na dan pozneje. Dvoboje je sledil, ker je Arrese izpustil več falangistov, ki so bili aretirani na obtožbo nasilja proti vojakom, iz ječe.

Hitler ima velike dohodke

New York, 4. maja.—British Press Service trdi, da Hitler, ki se proglašja za boritelja nemaničev, je najbogatejši človek na svetu. Njegovi letni dohodki znašajo \$30,000,000, ker kontrolira "Zentral Verlag", kombinacijo razlaščenih časopisov in izdajateljskih firm. Poleg tega dobiva ogromne vsote od municijske in orožne industrije in je največji vojni dobičkar na svetu.

Colombija izvolila novega predsednika

Bogota, Columbia, 4. maja.—Alfonzo Lopez je bil izvoljen za predsednika te republike z večino 100,000 glasov. Njegov protikandidat je bil Carlos Arango Velez.

Revolta v "neodvisni" Hrvaški se širi

Angleški in jugoslovanski uradniki se spustili na tla pri Sarajevu

CETNIKI NAPADAJO OSIŠČNE BAZE

Chicago, Dne 4. maja je v predmestju Cicero umrla Jennie Sedlar, stara 46 let in rojena v Britofu pri Kranju na Gorenjskem. Tukaj zapuša moža, dve hčeri, brata in sestro, v Clevelandu pa dva brata. Pogreb se vrši v četrtek, 7. maja, ob dveh popoldne iz pogrebnih zavodov Classen's Chapel, 5704 W. Cermak Road, na pokopališče Woodlawn Memorial Park.

Domače vesti

Čikaška vest Chicago.—Dne 4. maja je v predmestju Cicero umrla Jennie Sedlar, stara 46 let in rojena v Britofu pri Kranju na Gorenjskem. Tukaj zapuša moža, dve hčeri, brata in sestro, v Clevelandu pa dva brata. Pogreb se vrši v četrtek, 7. maja, ob dveh popoldne iz pogrebnih zavodov Classen's Chapel, 5704 W. Cermak Road, na pokopališče Woodlawn Memorial Park.

Nov grob v Ohlu Toledo, O.—Dne 26. apr. je tukaj umrl John Mazgon, star 55 let in doma od Škofje Loke. Tukaj zapuša 18-letno hčer Julijo. Drugi njegovi sorodniki niso znani. Bil je član društva 666 SNPJ.

Milwaške novice Milwaukee.—Dne 26. aprila je bil ubit v avtomobilu, ki se je na ovinku preukrenil, 18-letni Emil Zupet. Zapuša starše, brata in dve sestri.—Viktor Petek, bivši gl. predsednik JPZS, in njegova zakonska družica sta pred dnevi slavila srebrni jubilej svojega skupnega življenja. Še mnogo, mnogo let!—Poroke: Harland Heuter in Josephine A. Skusek, John Spoler in Julija Skamer, Arthur Davis in Ann Kralj, Mihael Šlosar in Angeline Barlič, William Pavletič in Edna Peterson.

Naki štani-vojaki Paris, Ill.—William F. Fortuna, član društva 474 SNPJ v Blanfordu, Ind., je pred dnevi odšel v službo Strica Sama. Srečen povratek!

Nov rekord v gradnji bojnih ladij Štirje rušilci spuščeni v morje v 55 minutah

Kearny, N. Y.—Nov rekord v konstrukciji bojnih ladij je bil dosežen večer, ko so bili štirje rušilci spuščeni v morje v 55 minutah. Rušilce je zgradila Federal Shipbuilding & Dock Co. Governor Charles Edison je dejal, da se ta dogodek lahko primerja veliki zmagi na morju.

Rušilci so bili zgrajeni prej nego je določal program. Pri krstu so dobili imena Fletcher, Radford, Quick in Mervine. Uradniki kompanije, ki je podružnica korporacije United States Steel, so priznali, da gre za zasluga delavcem za hitro konstrukcijo rušilcev.

Governor Edison je v svojem govoru naglasil, da mora Amerika voditi vojno proti sovražnikom na vseh morjih. Komunikacijske zveze so dolge več tisoč milj in vsled tega Amerika potrebuje veliko število bojnih ladij in vojaških transportov. Sedanje potežke bodo v doglednem času premagane in osišče bo potem čutilo posledice udarcev ameriške pomorske sile.

Belgijski kralj ne bo zapustil svojega bivališča Vichy, Francija, 4. maja.—Belgijski kralj Leopold je izjavil, da ne bo zapustil gradu Laeken v bližini Bruslja, dokler ne bodo nemške čete odšle iz dežele. Izjava je omenjena v beli knjigi, v kateri so znikane obdolžitve, da Belgija ni storila vsega, kar je mogla v militarističnem oziru, pred kapitulacijo pred Nemčijo. Kralj Leopold biva v omenjenem gradu s svojo ženo, tremi otroci in bratom Charlesom.

Belgijski kralj Leopold je izjavil, da ne bo zapustil gradu Laeken v bližini Bruslja, dokler ne bodo nemške čete odšle iz dežele. Izjava je omenjena v beli knjigi, v kateri so znikane obdolžitve, da Belgija ni storila vsega, kar je mogla v militarističnem oziru, pred kapitulacijo pred Nemčijo. Kralj Leopold biva v omenjenem gradu s svojo ženo, tremi otroci in bratom Charlesom.

Belgijski kralj Leopold je izjavil, da ne bo zapustil gradu Laeken v bližini Bruslja, dokler ne bodo nemške čete odšle iz dežele. Izjava je omenjena v beli knjigi, v kateri so znikane obdolžitve, da Belgija ni storila vsega, kar je mogla v militarističnem oziru, pred kapitulacijo pred Nemčijo. Kralj Leopold biva v omenjenem gradu s svojo ženo, tremi otroci in bratom Charlesom.

Belgijski kralj Leopold je izjavil, da ne bo zapustil gradu Laeken v bližini Bruslja, dokler ne bodo nemške čete odšle iz dežele. Izjava je omenjena v beli knjigi, v kateri so znikane obdolžitve, da Belgija ni storila vsega, kar je mogla v militarističnem oziru, pred kapitulacijo pred Nemčijo. Kralj Leopold biva v omenjenem gradu s svojo ženo, tremi otroci in bratom Charlesom.

Pomladanska ofenziva.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (liven Chicago) in Kanado \$8.50
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene glasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz
naselbin

O Rusiji in panslovanstvu

Bellingham, Wash.—V Prosveti z dne 21. aprila vidim dopis
pomožnega urednika Antona
Gardna. Naslov njegove raz-
prave je: "Od komunizma do
panslavizma". Ne bom predolg
z mojim argumentiranjem pro-
ti Gardnu. Smatram, da njego-
va jeza proti Stalinu ni brez
predsodkov. Ti nas oklepajo in
kolikor toliko smo vsi sužnji
predsodkov.Br. Garden se je izkazal kot
moj prijatelj, gentleman in ni-
mam najmanjšega povoda, za-
liti ga. Hočem le, da se naše
nasprotujoče ideje zblizajo—
ideje nas vseh: Slovencev, Hrva-
tov, Srbov in tudi Bolgarov, ker
ne verjamem, da bi bili vsi Bol-
gari za Hitlerja in proti zavez-
nikom.Predno govorimo o najnovej-
šem Stalinovem pokretu ali "tri-
ku"—panslavizmu—podajmo se
za hip v zgodovini. Babilonei,
Egipčani in končno rimsko ce-
sarstvo, ki je svojo moč razši-
rilo preko vse Evrope in od ka-
terih so Angleži sprejeli več kot
75% literature (leksikona?), po-
mešane z nordijskimi in ger-
manskimi besedami. Kje so ti
mogočni narodi danes? Kaj je
ostalo od grških modrijanov?Potem so odkrili Ameriko. V
Evropi so vstali Francozi in vr-
gli cesarje z njihovih prestolov
ter ustanovili republiko ali lju-
dovlado. Ta ljudovlada je pri-
skočila na pomoč naši ljudovla-
di preko oceana—Ameriki—v
njemem boju proti angleškemu
kralju za neodvisnost. (Takrat
je bila Francija še monarhija,
ker velika francoska revolucija
je nastala šele pozneje—leta
1789. Ured.)Mnogo let pozneje je bila ci-
vilna vojna v Ameriki, med last-
nimi brati, Jug proti Severu.
Preds. Lincoln, blag človek, je
bil od Južnjakov grdo zmerjan;
obdolžili so ga, da hoče biti
kralj. Današnji predsednik Roo-
sevelt je bil tudi obdolžen, da
hoče upropasti deželo s svoji-
mi socialnimi neredi in tako
dalje. Ni ga človeka, ki bi
vsem ustregel.Kaj pa slovanstvo? Bolj žal-
ostna in ponižujoča je njegova
zgodovina. Na ruskem dvoru se
niso brigali za ljudstvo. Izze-
mali so ga in ga držali v igno-
ranci. Nemški generali in di-
plomatje so poljubno intrigirali
na ruskem dvoru v prilog nem-
ški junkerski klici. Bigotni fa-
natiki a la Rasputin so držali
dvor v ignoranci.Največ zasluge gre nemškimi
diplomatom v razdiranju ruske-
ga cesarstva. Zato so pa leta
1917 tudi odpeljali pokojnega
Lenina v zaprtem železni-
škem vozu čez mejo v nadi, da
bodo z njegovim "izdajstvom"
razkosali in zavzeli Rusijo. To
je bil namen nemške diploma-
cije. Pa je prišlo drugače. V
inozemstvu smo čitali o Lenin-
Trockijevi "izdajalski pogodbi",
ki je bila skovana v Brest-Li-
tovsku.Poudarjam to pogodbo našim
dopisnikom, ki naglašajo Stalin-Hitlerjev pakt kot "pristno pri-
jateljstvo" in ki se radi te po-
godbe toliko zgražajo nad Stali-
nom. Vprašam vas, koliko je
ta pogodba različna od one, ki
sta jo podpisala Lenin in Troc-
ki. Ne, Lenin ni verjel v tisto
pogodbo, kakor tudi ni 22 let
pozneje verjel Stalin, kar je on
podpisal s Hitlerjem.Yes, namen posvečuje sred-
stva. Zato je bilo Leninovo "iz-
dajstvo" potrebno in prav tako
Stalinovo "zaveznitvo" s Hit-
lerjem. Zakaj? Prvi kot drugi
"izdajalec" je hotel mir—da se
pripravi za poznejši sunek. Et-
bin Kristan je sam omenil v
Cankarjevem glasniku, da tisti
pogodbi ne verjame ne eden ne
drugi in je le odložitev na po-
znejši čas. Etbin, star diplomat
in politik—vendar mu boste
verjeli več vsi tisti, ki toliko
poudarjate Stalinovo "zavezni-
stvo" s Hitlerjem. Dokaz temu
je tudi to, da on (Stalin) ni spal,
kot je lansko leto omenil v Pro-
sveti Anton Zornik, ampak je
hitel s pripravami za vojno pro-
ti—Hitlerju. Pa tudi rusko lju-
dstvo je na njegovi strani—vsaj
vojna tako kaže—kakor je tudi
ameriško ljudstvo na strani
predsednika Roosevelta.Kar se tiče od "komunizma do
panslavizma", je, kot jaz vidim,
le diplomatska poteza za poraz
Hitlerja. In vsa znamenja ka-
žejo že sedaj, da po vojni, pa naj-
pade njena odločitev kakorkoli,
se bodo morali narodi združiti v
novi formi, v mednarodni for-
mi v svrhu kooperacije. Borzne
špekulacije, umetno dviganje
cen potrebščin—vse to bo
moralo odpasti in še marsikaj
drugega. Izmenjava blaga bo
na podlagi poštne znamke in ca-
rinske meje odpadejo kakor so
odpadle med ameriškim drža-
vami.Če se Slovani združijo, to še
ne pomeni, da hočejo ustano-
viti kake carinske meje. Naspro-
tno: združenje velikega naroda v
svrhu kooperacije. Potem bi res
bili velik narod—enaki z drugi-
mi velikimi narodi. Tako vsaj
jaz razumem.

George Gornik, 493.

K materinskemu dnevu

Sharon, Pa.—Ameriški narod
bo zopet proslavil lep praznik,
ki je posvečen materam. Na ta
dan se spominjamo naše mate-
re turji ameriški Slovenci, če-
ravno smo jo pustili večinoma v
starem kraju. Koliko naših ma-
ter počiva v tihih gomilah slo-
venske zemlje, po katerih gro-
bovih danes stopa trda peta tu-
jca. In koliko mater še živi tam
v rodni grudi.In te matere danes pošiljajo
vroče molitve preko morja in
kličejo svoje sinove in hčere na
pomoč v tej grozni uri trplje-
nja, ko sovražni tujec strelja
njih sinove in hčere in jih obe-
ša na vešala samo zato, ker bra-
nijo svoj mili rod in svoj dragi
dom. Tisoče naših mater je po-
gnanih iz njihovih domov v tujino,
oropane poštenega človeškega
življenja, oropane obleke, propa-
ne moža in svojih otrok. Tastrašna bolest se ne da opisati.
Preko naše Gorenjske stoje ve-
šala, na katerih umirajo naše
matere in naši dragi zato, ker
so branili svoj rod in svoj dom.Ta strašna bolest slovenske
matere kliče nebo na maščeva-
nje. Ta strašna materinska bo-
lest kliče nas ameriške Sloven-
ce: Pomagaj sin, pomagaj hči!
Strašno trpimo v tej grozni uri.
V tej uri našega trpljenja je
združena vsa slovenska kri, so-
združena vsa jugoslovanska sr-
ca.In mi ameriški Slovenci čuje-
mo ta glas naših ljubečih ma-
ter. Zato se jih tudi spominja-
mo na ta lep praznik materin-
skega dneva in priskočimo jim
na pomoč ne samo v besedah,
marveč tudi v dejanjih. Na ma-
terinski dan naj vsak Slovenec
in Slovenka odtrga samo en do-
lar in ga da materi v domovini
kot pomoč njenih otrok, živčih
v Ameriki. Kadar bo pomoč lah-
ko dostavljena, kako bo vesela
mati, češ, njeni sinovi in hčere
so se jo spomnili v tej strašni
uri neizmernega trpljenja.Bratje in sestre, vsi na delo!
Naj ne bo med nami onih, ki so
izgubili ljubezen do matere in
do dragega doma. Naj stori vsa-
kdo svojo dolžnost in naj da ma-
li dar na oltar materinske po-
moči. Kdo izmed nas še ni trpel
pomankanja v eni ali drugi ob-
liki? Mi vsi smo že trpeli, ali to
naše trpljenje se ne da primer-
jati s strašnim trpljenjem v ro-
dni domovini. Oropani so vsega,
izgnani iz domov, tirani pred
puške in vešala. In vse to mo-
ra gledati mati Slovenija. Ka-
ko strašna je ta bolest: domovi-
na ena sama Golgota, en sam
veliki petek, poln bolesti in trp-
ljenja.In mi? Kaj smo storili v tem
oziru? Ali je v naših srcih res
zamrl čut ljubezni do rodne ma-
tere? Danes ob tem lepem ma-
terinskem dnevu izkažimo svojo
ljubezen do matere Slovenije,
do naše rodne matere. Priskoči-
mo ji na pomoč vsak po svoji
moči in lajšamo trpljenje ne-
rečnega slovenskega rodu. Pri-
šel bo dan, ko bodo strti okovi
in verige, v katere so priklenili
slovenski rod. In takrat bo ti-
sočero mater dvignilo iz svojih
src vroče molitve: Hvala vam,
sinovi in hčere v Ameriki! Pri-
skočili ste nam na pomoč v
strašnih urah naše usode. Sprej-
mite vroče pozdrave vaših ma-
ter.Če bomo storili svojo dolžnost
vsi, kar nas je Slovencev v tej
deželi, bo olajšano trpljenje. In
v naših srcih se bo naselil mir
in zadovoljnost, ker bomo imeli
lahko vest, da smo storili vse v
pomoč našim materam. In ma-
terinski dan bo resnično velik
praznik.Naj bo torej materinski dan
tudi praznik nas vseh, ki smo
prišli v to deželo. Ostanimo do-
bri in zvesti člani ameriške re-
publike in pri tem zvesti sinovi
in hčere nesrečne slovenske ma-
tere. Slava materinskemu dne-
vu!

Frank Kramar.

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa.—Naj nadalju-
jem z mojim poročilom. Iz Phil-
lipija, W. Va., sem se drugi dan
odpeljal v devet milj oddaljeno
naselbino Galloway, kjer je pet
slovenskih družin. Prosveto je
tukaj ponovil John Kozjek, na
novo pa sta se naročila AntonRuss in Mike Selak, sorodnik
Lovrenca in Maksa Selaka. On
je prišel v Ameriko po vojni.
Rekel je, da ne čita tako rad kot
njegova strica, vendar sem ga
nagovoril, da se je naročil. Cla-
nica je tudi njegova žena, ro-
dom Američanka iz W. Va., sta-
ra nekaj nad 30 let.Od tukaj sem se podal do dve
milji oddaljenega rova, v nasel-
bino Browntown, rovu pa pra-
vijo Cambria. Šel sem do roja-
ka Jacka Tušarja, ki je včasih
delal v Hermineju št. 2 in v
Rentonu. Začudil se je svide-
nja, jaz pa tudi. Zanj so mi po-
vedali v Gallowayu. Takoj je
rekel, da ima dosti prostora za
prenočišče. Ima svojo hišo, v
kateri ima njegova ovčevla hči
s štirimi otroki "beer garden".
Jack je rekel, da se tam dobro
delo v vseh rojih, ki se vrstijo
štirje drug za drugim in samo
v dveh dneh nad 800 delavcev.
Sedaj odpirajo še en roj, ki je
bil večkrat zaprt. Tudi delo se
sedaj tam lahko dobi in tudi za-
služijo še precej dobro.Če bi kdo želel iti tja za de-
lom, naj se pelje v Crafton, od
tam gredo buši v Galloway
Junction in potem moraš pol-
drugo miljo peš do Browntown-
na. Prideš lahko tudi iz Clarks-
burga in Fairmonta, od kjer so
dobre zveze. Lahko se obrnete
tudi do Jacka Tušarja.V Browntownu sem se sezna-
nil tudi z Johnom Planincem, ki
je bil dober tenorist pri pev-
skem draštvu Bledu v Johns-
townu. Poznam ga tudi še iz
Hermineja od leta 1909. On je
bil tudi v Clevelandu pri pev-
skem zboru. Bil me je vesel in
zvečer me je še obiskal pri Tu-
šarju in me potretal. Obiskal
sem tudi tajnika društva 363
SNPJ Franka Klemenca, ki ima
tudi burno zgodovino za seboj.
Radi agitacije za unijo je bil
več let brez dela—dokler ni
"new deal" zopet dal življenje
unijam.Frank je zaveden delavec, je
še vedno bečlar, dasi jih ima že
50. V starem kraju je še v
njegovih mladih letih padla
napul skrb za družino, katero je
zanesti oče, ko je odšel v Bra-
zilijo. Povedal mi je, koliko ča-
sa je moral zbirati za karto in
obenem skrbeti za družino. Pri-
šedši v Ameriko je pa zopet skr-
bel za družino. Frank mi je pla-
čal Prosveto, dasi je sam taj-
nik; ponovila sta jo tudi zakon-
ca Pestotnik, na novo se je na-
ročil Jack Tušek, na Cankarjev
glasnik pa Antonia Zbanišnik in
na Proletarca Frank Kovačič.Tudi zadnji je korajžen unio-
nist in še vedno nastopal kot
tak, tudi takrat je plačeval stal-
no UMWA, ko so jim unijo raz-
bili, ampak doživel je, da so mo-
rali priznati, da je imel prav.
Johna Lewisa pa nič ne hvali,
ker so mu znane marsikatero
njegove spletakarje. Frank ima
tudi svoj dom in del hiše ima v
najemu; je seveda že tudi v le-
ti, dovolj star za penzijo. Kot
mi je pravil, je bil pri vojaki-
h zelo trgovec in ni hotel iti v
podcastniški tečaj, dasi je znal
nemški in imel dober nastop. Je
menda že nad 40 let v Ameriki.
V Browntownu je kakih deset
Slovencev, prej pa jih je bilo v
teh krajih veliko, toda so se iz-
selili, ko so kompanije uničile
unijo leta 1927 ali še nekaj prej.Iz te naselbine sem se odpe-
ljal v Crafton in od tam v 14
milj oddaljeni Fairmont. Zada-
nje mesto ima 36,000 prebiva-
cev, Crafton 9000 in Elkins
okrog 9000. V Fairmontu je
okrog šest Slovencev. Najprvo
sem obiskal bečlarja Joeva Tur-
karja, ki pa je bil še na delu.
Nato sem šel v spodnji del me-
sta do prijazne družine John
Prelec, ki je ponovil Prosveto in
Proletarca, dasi še nista bila iz-
tečena. Nato mi je dal za kaži-
pota sina, da sva obiskala še pa-
rojakov v bližini. Na Prosveto
se je naročil Anton Salopek, ro-
dom Hrvat in bivši član jednote.Ker je imel John Prelec nočno
delo, mi ni kazalo drugega kot
odpeljati se proti Morgantown-
u. To je bilo v petek zvečer,
ampak sem imel zamudo, ki se
je nadaljevala od mesta do me-
sta. V Morgantownu je bilo tre-
ba zopet čakati. Pripeljal sem
se v Uniontown in zopet zamu-
dil poulično; na drugo bi moral
čakati do pol desetih in v
Greensburg bi prišel okrog pol-noči, torej prepozno, da bi
bil zvezo za domov. Ni kaza-
lo drugega kot prenočiti v Unio-
ntownu. Šel sem torej miljo
leč k mojim prijateljem Moč-
kovim. Žena je bila že v pos-
taji, vendar je rada odprla in
sem prenočeval, kot že parki-
prej. Tudi ta zakonska dvoj-
ica ima dva sina pri vojaki-
h, če že dolgo let in je vojaški
štar in poročnik in menda
služi \$240 na mesec.Drugi dan sem še obiskal
rojakov. Louis Dornik je po-
vil Cankarjev glasnik. Tudi
ima dva sina pri vojaki-
h, ma se joka; sestra oziroma
se pa jezi nad tako civil-
no, v kateri so še vedno vojne
Veliko je treba danes govor-
na agitaciji radi te vojne ka-
fuzije, ker ljudje ne razume-
zakaj prav za prav gre.Torej v soboto zvečer sem
spel domov in ker gre proti ku-
cu meseca, ostanem nekaj
doma pri mami. Pa tudi sin
odrine (29. aprila) k vojakom.
Poleg njega gredo še sledeči
vovski fantje in vsi člani je-
note razen Matja Dropa in
Edward Marn, John Srebernik
John W. Rahne, John Garčan
J. Mikel, iz Riltona pa Fran-
Anžur in Zgonc iz Westmo-
land Cityja. Iz okolice Irw-
jih gre vseh skupaj 131.
imenih vdim, da je med nj-
tudi par Hrvatov, eden iz H-
minija po imenu Knor. V
skupaj jih gre iz Hermineja
prej pa jih je šlo že več.Toda naj končam s tem
jim poročilom. Zdad bom
na agitacijo z Majskim glas-
Koledarja sem razpečal 363
madov. Želim, da bi prodal v
300 iztisov Majskega glasa—
sem jih že naročil. Torej na
denje. Kupujte možganske
dicine, če hočete, da se vojna
bodoče prepreči.

Anton Zornik, zastopnik

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O.—Pri dru-
John Matusek so 21. aprila
bili novorojenčka sina, ki so
tako vpisali v SNPJ, za kar
je tudi potrdil podpisani.
je njih drugi sinko in vsa
žina spada k SNPJ.Majska priredba kluba
prej 11 JSZ, ki se je vršila
aprila pri br. Josephu Sko-
pri Bartonu, je povojno iz-
la. Je res bilo pravo brat-
svidenje, kot smo pričakovali.
Tako smo obdržali tradicijo
mednarodnega delavskega pe-
nika in se tudi malo pozabavali.
šli so stari somišljeniki o
spolov iz več naselbin, še
iz Strabana je bilo par rojak-
Bila je seveda majhna dru-
ki se zaveda pomena delav-
ga gibanja. Pogrešali smo
kaj starih pionirjev, ki so v
no posekali naše priredbe.
kaj hočeš, oddaljeni bodo in
težkoče za potovanje radi
nih odredb glede transporta.
Hvala vsem za poset.Dne 9. maja pa bo imelo
bavo društvo 54 SNPJ na Gl-
coeu. Ta naselbina je pred-
prvačila za napredno stvar.
demopresija je popolnoma
premogorove, ki so vsi zaprti
ljudstvo se je razpršilo na
strani. Vendar jih je tam še
kaj, ki tudi posejajo vse pri-
be naprednih in kulturnih or-
nizacij. Društvo spada k ok-
ni federaciji SNPJ in Pro-
ni matici. Torej so vredni,
jih podpremo in posetimo
zabavo, ki se vrši v prostu
Antona Kravanja v soboto
čer, 9. maja.V nedeljo, 10. maja, dopol-
bo pa zelo važna seja kluba
(Dale na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 5. maja 1922)

Domače vesti. V Round-
Mont., je avto ubil devetletno
Feliksa Mlekuša.Delavske vesti. Ameriška
cialistična stranka je na svo-
zboru v Clevelandu sklenila
stopi v dunajsko (politretro)
ternacionalo.Inozemstvo. V Genovi se
preparajo zaradi ruskega pe-
lepra.Sovjetska Rusija. Kurdis-
nova sovjetska republika se
pridružila sovjeto.

Vlada kontrolira cene, dobičke, plače

Ameriško ljudstvo je te dni dobilo do neke meje državni socia-
lizem. Začasno, kajpada, ali nihče ne ve, kako se stvar zasuje še
med vojno in po vojni.Predsednik Roosevelt je nāznal v posebni poslanici kongresu
in v radijskem govoru program kontrole, ki vsebuje sedem točk;
te točke določajo "strop" za cene vseh vsakdanjih potrebščin na
drobno in debelo, za nižjo pariteto farmakih pridelkov, za stana-
rino v krajih, kjer so industrije za orožje in municijo; dalje do-
ločajo stabilizacijo plač, znižanje individualnih dohodkov na let-
nih \$25,000 in "strop" za dobičke. Vse potrebščine se morajo pro-
dajati v odmerkih, kupovanje na kredit (obroki) se mora omejiti
in odjemanje vojnih posojil ostane za enkrat še prostovoljno.To je velikanski korak, kakršnega Združene države niso še nik-
dar prej storile. Prizadeti bodo na ta ali oni način, ali na več na-
činov, vsi prebivalci. Delavec ne bo več mogel zahtevati višje
plače, farmar ne bo mogel zahtevati višje cene za svoje pridelke,
hišni posestnik ne bo mogel zahtevati višje stanarine, veletrgovci
in trgovci na drobno ne bosta več mogla zahtevati višjih cen za
svoje blago in kapitalist ne bo več mogel zahtevati višjega do-
bička.Namen tega radikalnega koraka je, da se prepreči inflacija. Ni
treba, da bi bil človek visok matematik, da bi vedel, kaj je krivo,
da se potrebščine neprestano dražijo. Dohodkov je zdaj dosti in
civilnega blaga je premalom! Vsakdo služi denar in vsakdo tek-
muje za nakup stvari, katerih je vedno manj, kajti produkcija
je bolj in bolj usmerjena na potrebščine za vojno. To je krivo,
da naraščajo cene—in ker naraščajo cene, morajo naraščati do-
hodki (plače, dobički in stanarina). Če ne bi bilo "stropa" za vse
to, če ne bi bilo kontrole, bi kmalu prišla inflacija, denar bi izgub-
ljal veljavo in nastal bi največji kaos.Zdaj se bodo Američani naučili iz prakse, kako deluje državni
socializem—ko ni več svobodnega trga, ko ni več svobodne pro-
dukcije, ko ni več svobodne konkurence—treh bistvenih principov
privatnega kapitalizma.Stvar je v teoriji dobro zamišljena, vprašanje pa je, kako se bo
izvajala v praksi. To bomo zdaj videli.

Lavalaska Francija v Kanadi

Pred dnevi je bilo v sosednji Kanadi splošno glasovanje glede
obvezne vojaške službe. Doslej je veljal v Kanadi protovoljski
sistem glede mobilizacije, zdaj pa je kanadska federalna vlada po-
zvala volilce, naj sami odločijo, če se hočejo podvreči prisilnim
naborom in na ta način ustvariti armado, katera se bo bojevala
preko morja, kjer koli bo treba.Volilci Kanade so odgovorili 27. aprila z večino dveh proti enu-
mu, da hočejo imeti obvezno vojaško službo ali konskripcijo in
kanadska armada naj gre, kamor koli je treba. Nasprotniki kon-
skripcije so namreč vztrajali, da kanadski vojaki v prostovoljni
ali obvezni službi naj ostanejo doma in naj le branijo Kanado
pred invazijo sovražnika.Enkrat smo že pojasnili, kako deluje politika v Kanadi—da je
treba baš narobe razumeti kanadske politične termine: konser-
vativna stranka tamkaj je v resnici bolj demokratična kot pa je
liberalna stranka, katera je skrajno reakcionarna!To je ponovno pokazal plebiscit glede obvezne vojaške službe.
Vse kanadske province, katerih je šest, so odglasovale z večino—
razen ene. Največ glasov za konskripcijo je dala najbolj konser-
vativna, to je najbolj "nazadnjaška" provinca Ontario—največ
glasov, štiri proti enemu, proti konskripciji je pa dala provinca
Quebec, katera je najbolj "liberalna."Quebec je francoska provinca v Kanadi. To je francoski otok,
kjer je francoski uradni jezik, francosko šolstvo in francoska kul-
tura iz časov—francoske monarhije. Quebecski Francozi so v poli-
tiki "liberalci," v resnici pa so skrajni klerikalni reakcionarji;
katoliška duhovščina ima tamkaj prvo in zadnjo besedo v vseh
zadevah.Kanada je dominijon Velike Britanije, ampak kanadska provin-
ca Quebec je proti Angliji in danes se navdušuje za Petainovo in
Lavalovo Francijo! To je solidna masa pete kolone, solidna masa
francoskih izolacionistov, apizarjev in kvizlingov. Quebecani na-
sprotno vojno na strani Anglije že od začetka in sabotirajo vse
napore kanadske federalne vlade glede vojne. Seveda, vsi niso.
Kakor je pokazalo glasovanje, je ena petina quebecskih Francozov,
ki pomagajo demokraciji. Ta manjšina, katoliška ali nekatoliška,
je v resnici liberalna in deluje za demokracijo tudi v—Quebecu,
kjer o kakšni demokraciji ni ne sluha ne duha.Splošno glasovanje v Kanadi o konskripciji vojaštva v teku naj-
hujše vojne, v teh kritičnih časih—je najsijajnejši dokaz, da je na
splošno v Kanadi vzorna demokracija. Če bi bila vsa Kanada
takšna, kakršna je kanadska francoska provinca Quebec, ne bi
bilo v Kanadi nobenega splošnega glasovanja in Kanada bi sploh
ne bila v vojni, kakor ni Iraka.Kaj bodo zdaj storili Quebecani, če se bodo podali večini in
sprejeli zakon za obvezne vojaške napore ali ne, ni važno za sploš-
nost. Provinca Quebec ne odloča za splošnost—kakor ne odloča
je manjšine izolacionistov, apizarjev, kvizlingov in nacifasistov
v Združenih državah.Demokracija povsod veleva, da se v javnih zadevah manjšina
poda večini in spoštuje vse zakone, ki so sprejeti za splošnost.
Kdor ne stori tega, zapade kazni. To je demokratična disciplina,
katera mora biti—če noče demokracija biti anarhija.

Slika kaže ranjenega ruskega vojaka v bolnišnici v osadju fronte.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

Pavelić kliče nemško vojsko na pomoč proti hrvaški upornikom

Bern, 25. apr.—Po najnovejših poročilih so uporniške čete prišle iz hrvaške luto-vlado An-te Pavelića, da je prošila za nove nemške okupacijske čete.

Uporniški voditelji, ki so si izdali ime "ljudski komisariji", delujejo v dolini Vrena v južni Hrvaški, kamor jim baje Angli-ji pošiljajo pomoč po zraku.

Poročila pravijo, da so letala spustila večje število vajkov repne jugoslovanske vojske v polni opremi in z velikimi količinami dinamita.

Pavelićevi viri sporočajo, da je eden prijatelj in sodelavec Pavelića našel "slavno" smrt v bojih s četniki pri Bugojnu v Jugosla-viji. Istosčasno hrvaški tisk pod nemškim nadzorstvom poroča, da so letalske sile napadle uporniške oddelke v okolici Petrove gore pri Zagrebu in da je bil Pavelić napaden blizu Zagreba.

Poročila nadaljujejo, da so četniki iz Pavelićeve vojske ustanovili "zeleno vojsko" in da se bore proti nemškim okupacij-čim četam in proti Pavelićevi, Nemcem prijazni vladi.

Širjenje nezadovoljstva v Hercegovini.

London, 25. apr. (NYT).—Po neseljivih poročilih hrvaški kmetje bežijo v gore, boječ se, da jih bodo poslali na rusko bojišče. Vzhodni predeli "neodvisne" hrvaške države so popolno-na pod oblastjo četniških oddel-kov, ki so znani pod imenom "zelena vojska", ki upajo, da se bodo združili z oddelki generala Draze Mihajlovića. Trdi se, da imajo četniki pod svojim nad-mestvom skoraj vso Bosno in Hercegovino.

Nemci upravljajo s selvi-vo v Jugoslaviji

London, 25. apr. (radio).—V angleški radijski oddaji za Jugo-slavijo je govornik med drugim dejal:

Nemci se sedaj bore ne samo proti ljudem, temveč tudi proti pomanjkanju hrane. Ko Rusi po-terajo, da je samo v Sibiriji za-puštenih 150.000 traktorjev pri-letvi, grozijo Nemci v Jugosla-viji z najstrožjimi kaznimi vsa-kemu kmetu, ki ne bi posejal svoje zemlje. A jugoslovanski kmet dobro ve, kaj je njegova dolžnost in od njegovega kruha se ne bo redil in debelil Nemec, ki je sovražnik vsakogar, ki nosi slovensko ime. Vsak kilogram hrane pomeni novo energijo v boju proti sovražnikom jugoslo-vanske svobode.

MIHAJLOVIĆ ZAMENJUJE SVOJE UJETNIKE ZA BENCIN

Novi uspehi četnikov

Jeruzalem, 27. apr. (NYT).—Iz uradnih jugoslovanskih krogov prihaja vest, da je poveljnik red-ne jugoslovanske vojske, ki se bori proti okupacijskim četam v Jugoslaviji, sklenil z Ita-lijani dogovor, po katerem bo v zameno za večje število itali-janskih ujetnikov dobil gorivo za svoje vojske avtomobile.

General Mihajlović je Italija-nom predložil sledečo lestvico vrednosti italijanskih ujetnikov: planinske divizije generala Espo-sita, ki jih je zajel v borbah pri Val d'Aoste, po Veliki noči:

1. En italijanski vojak ali en zaprežen častnik za 500 ben-cinov.
2. En italijanski aktivni čast-nik vključno do polkovnika za 4 tisoč.
3. En polkovnik za 50 sodov.

Italijanski poveljništvo, ki se je dolgo časa obotavljalo, se je prihodnje, končno pa je le pri-stalo. Uspeh te pogodbe je ta, da bo general Mihajlović imel za nekaj časa dovolj goriva za svoja motorna vozila (med temi so po poročilih jugoslovanskih krogov iz Londona oklopni avto-

no isto orožje, ki so ga odnesli s seboj v planine.

NOVI NEMŠKI ZLOČINI V SLOVENIJI

Požgali so vas Dražgoše

London, 25. apr. (JIC).—"Yugoslav News Bulletin", ki izhaja v Londonu, priobčuje sledeče:

"Nemci so uničili ljubko in na-predno slovensko vasico Dražgo-še med Bledom in Bohinjem. Se-daj so prišle podrobnosti o tem uničevalnem delu. Zgodilo se je letos 10. januarja.

Slovenci se upirajo nemškim zatiralcem. Mnogi slovenski si-novi se skrivajo v gorah triglav-skega pogorja. Nemci so sumili, da jih prebivalci Dražgoš zalaga-jo s hrano. Dokazov za to niso imeli, samo sumili so. A to jim je bilo zadosti za zapечатenje usode 444 oseb, večinoma žen in otrok. Omenjenega dne je pri-šla v vas gestapo. Napadli so prebivalce iz hiš. Ti so vedeli, kaj to pomeni. Nemški zločini so bili že znani po vsej Slove-niji. Zato so se prebivalci po-skušali skriti po okolici. Potem se je začel pekel. Nemci so vr-gli na sleherni hišo zažigalne bombe. Nato so se spravili nad ljudstvo. Vse, ki se jim ni po-srečilo pobegniti, so pokosili s strojnimi. Vas je zgorela do tal, vse razen cerkve. Večina žen in otrok, ki so pobegnili v gozdove je zmrznila, ker niso mogli vzeti s seboj obleke. Ge-stapo je našla vsega 82 oseb iz Dražgoš. Poginili so jih v neko koncentracijsko taborišče, odko-der Slovence gonijo v Nemčijo.

To pa še ni bilo zadosti. Nem-ci so krvavi zločin oznanjevali po vsej deželi z lepaki, na kate-rih je pisalo, da so vas Draž-goše požgali, moške pobili, žen-ske in otroke pa so po večini zmrzili v gozdovih."

Unija CIO zanika obdolžitve

Kompanije odgovor-ne za zavlčevanje gradnje parnikov

Washington, D. C., 4. maja.—Unija ladjegradniških delavcev, včlanjena v Kongresu industri-j-skih organizacij, je zavrnila ob-dolžitve E. E. Landa, načelnika federalne pomorske komisije, da delavci ovirajo izvajanje ladjeg-radniškega programa. Leroy Ross iz Bostona in William John-son iz New Yorka, reprezentan-ta unije, sta povedala Edwardu Macauleyju, članu komisije, da kompanije namenoma zavlčev-jejo gradnjo ladij in parnikov in da delavci odločno zavračajo ob-dolžitve.

Ross in Johnson sta izjavila, da kompanije kljub pogodbam z unijo kršijo provizije teh pogodb in sikanirajo delavce. Dve kom-paniji sta odslavili čez pet tisoč delavcev in omejili obrat.

Reprezentanta unije sta pred-ložila program, ki bo, če bo spre-jet, odpravil vzroke zavlčeva-nja. Ta vključuje izboljšanje de-lovnih pogojev, odpravo protide-lavske politike in sikaniranja de-lavcev. Ross in Johnson sta

Delo za organizacijo južnovzhodne Evrope

V zvezi z delavnostjo Medna-rodnega urada dela in na dekla-racijo držav vzhodne Evrope in Balkana (Poljska, Češkoslovaška, Jugoslavija in Grčija) dne 5. no-vembra 1941 je bil ustanovljen 7. januarja 1942 urad "Central and Eastern European Planning Board", katerega dolžnost je stu-diranje povojnih problemov tu-jih držav s ciljem, da se tredi njihov skupni razvoj in skupni in-teresi v okviru nove evropske in svetovne ureditve. Predsednik odbora je jugoslovanski minister Sava Kosanović, ostali člani pa so Jan Masaryk, češkoslovaški zunanji minister, Jan Stanczyk, poljski minister za socialno po-litiko in Emanuel Tsouderos, grški ministrski predsednik. Odbor je dosedaj imel več sestan-kov, na katerih se je razpravlja-o o vprašanjih obnove in je za-čel s pripravljalnimi deli.

Posvečujoč delu in ciljem tega društva daljši članek, The New York Sun dne 17. aprila med drugim piše:

"Danes nam je g. Kosanović po-jasnil v hotelu Navarro, da je cilj tega ureditve ekonomskih in drugih težav v teh državah in sestava podrobnega načrta o so-delovanju, ki jim bo omogočilo udeležitev pri urejevanju bolj-še evropske ureditve po vojni.

Odbor za izdelavo načrtov sta-vljajo predstavniki Jugosla-vije, Češkoslovaške, Poljske in Grške, ki so v sedanjih vojni pod-pisale sporazum za medsebojno sodelovanje.

Ali bodo te majhne države s svojimi starimi rasnimi in poli-tičnimi razlikami in malimi lju-bosumnostmi hoteli pokopati svoje nekdanje antagonizme in sodelovati za skupno dobro in federacijo?

"Mislim, da bodo," je dejal Kosanović. "Prepričan sem, da bodo balkanski in srednjeevro-pski narodi hoteli stopiti v skup-nost za ustavitev nepostavne vojne in zavarovanje stalne var-nosti v Evropi. To bo Hitlerje-va zasluga. Niso privedle do te vojne majhne in neznatne razpr-tije med malimi narodi. Naci-zem in fašizem—obe imeni konč-no pomenita isto—sta privedla do vojne. Fašizem je največja socialna in politična bolezen v zgodovini. Naš prvi cilj je od-straniti to bolezen.

Ko bodo demokracije zmaga-le in bosta nacizem in fašizem uničena, bo treba Evropo organi-zirati v povsem novem okviru —na zdravih demokratskih tem-eljih—za zagotovitev trajnega miru. Zato moramo mi vsi de-lat za novo ureditev vse Evro-pe. Mi študiramo gospodarsko socialno in kulturno preuredi-tev vse srednje in vzhodne Ev-rope na temeljih načrta, ki je bil izdelan lansko jesen na se-

predložila tudi dokaze, da neka-tere ladjedelnice obratujejo le 50 odstotkov od kapacitete.

stanku mednarodne organizacije dela. Naše države bodo sestavni del v bodoči evropski ureditvi. To ne bo samo ena država kot zagoda med Rusijo in Nemčijo, temveč zveza med temi država-mi, del nove demokratske Evro-pe."

Jezikovne in druge razlike ne bodo ovira za to zvezo. Švica-riška stoji kot branik demokracije v Evropi, čeprav je njeno pre-bivalstvo sestavljeno iz raznih ljudstev in čeprav prebivalstvo govori štiri jezike."

Če bosta Nemčija in Italija od-vrgli jarem diktatorstva, ali bo-sta pripuščati ni konfederaciji? Kosanović ni hotel dati di-rektnega odgovora, poudarjajoč da je najprej treba zmagati in zagotoviti mir in da bodo veli-ke sile, Anglija in njene zavez-niki imeli mnogo besede pri tem. Po njegovem mnenju ima vsa-ka država, ki soglašajo z načeli svobode in neodvisnosti za vse narode, demokratsko vladno in z načelom, da je vojna nepostav-na, pravico do pristopitve v kon-federacijo.

Člani odbora za izdelavo na-črtov delajo v zatišju in študi-raj vprašanja carin, prometnih zvez, industrijskih surovin, go-spodarstva in poljedelskih raz-mer v omenjenih državah in ne žele govoriti o podrobnostih. Pravijo, da je še prezgodaj in da je še mnogo dela.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

JSZ. Članstvo je vabljeno, da se gotovo udeleži.

V nedeljo, 15. maja, ob treh popoldne pa je seja in shod ju-goslovanske sekcije Civil De-fensa za okraj Belmont v dvor-ni na Boydsuville. Po seji bosta govorila vsem znani Frank Led-vinka in Geo. Miller. Poročala bosta o vseslovenskem kongre-su, ki se je vršil 25. in 26. apri-la v Detroitu, na katerem je Et-bin Kristan zastopal naš pokret, Vincent Cinkar pa SNPJ. Ker so bila različna mnenja o tem kongresu, bo nam Frank Led-vinka kot dober opazovalec in poznavalec razmer lahko dosti povedal o tem kongresu in kaj je pričakovati od tega gibanja. On je daleč naokrog najboljši poznavalec razmer. Govori pet jezikov, po rodu je Čeh in mar-sikateremu Slovencu je že po-magal iz zagate. Zato je tudi daleč naokrog znan.

Kar se tiče Civil Defensa in naše sekcije, boste slišali poro-čala naših krajevnih odbor-nikov, ki bodo tudi ukrepali glede našega bodočega dela v tem po-dročju.

Čital sem uredniški članek v Prosveti, v katerem br. Molek vprašuje, zakaj se odlašajo s se-jo JPO, SS. Kot je javnosti zna-ko, je ta odbor prevzel tudi po-litične naloge za borbo v prid bodoče Jugoslavije. Potrebno je, da izda nekaj proglaš ali program, zakaj se borimo za svoje brate v stari domovini in zbiramo zanje prispevke. Kot sem že omenil v zadnjem dopi-su, je nam treba dati smernice, kaj želimo za naše trpine po vojni. Seveda vemo, da jim je treba prave bratske svobode, vsaj take, kot so jo imeli bratje Čehi v svoji bivši republiki.

Prav ima Primorska Sloven-ka iz New Yorka v svojem član-ku v Prosveti z dne 24. aprila. Kot pravi, hočejo nekateri dik-tirati, da se na neki večji pri-redbi da poleg Roosevelta tudi slika jugoslovanske kraljice. To je pa preveč! Mi smo držav-ljani demokratske republike in kot taki nam je v sramoto, ve-rovati v kralje in kraljice. Ali mora Louis Adamić pozabiti, kar je pisal v svoji knjigi "Native's Return" o jugoslovanski kralje-vi vladi? In če bi se bil vrnil pod isti režim, bi moral v zlo-glasno Glavnjše. Danes lahko Adamić več stori za Jugosla-vijo kot kdorkoli. Tudi sem vi-del, kako se je nedavno izrazil v nekem listu.

Ja, Primorska Slovenka ima prav do pike. Za naše skupno delo v prid Jugoslavije se vsi zedinimo in zahtevamo svobo-do in demokracijo v bodoči ju-goslovanski federativni republi-ki, kot to delajo češki voditelji tukaj. Proč z otročjim kraljem,

Pismo iz New Yorka

April 28, 1942.

Te dni je bilo slišati na radiu, da so se v Rimu strašno razje-zili. Iz Rima je šla jeza po celi Italiji. Nič čudnega! Saj se je bila raznesla novica, da je Hit-ler obljubil Madžarski — sever-no obalo Jadranskega morja! Zato jim je baje obljubil to zem-ljo, da bi se potolažili radi mo-rebitnih izgub napram Rumu-niji in ali rajši Nemcem poma-gat, namesto da se kregajo z Ru-munci. Hitlerju ni težko delati take in podobne obljube, v Ri-mu pa to seveda boli. Najbrž je šlo za Reko, ki pa mora v vsa-kem primeru imeti s seboj nekaj svojega zaledja ...

Slovencem in Hrvatoma, ki po-slušamo take in podobne novi-ce, se morajo prerivati skozi možgane različne misli in mora-j razvrtati srce mešana čustva. Uboga slovenska in hrvaška zemlja, kako mora biti za žogo vsem močnim grabežem! Od vseh strani segajo po njej in drug drugemu skušajo zamašiti požrešno žrelo vsaj z njenimi koščki, ki je tako majhna, da velikih kosov iz nje ni mogoče narediti. Človeku bi skoraj vzkipelo srce ...

Vendar pravi trezen premi-slek, da v teh in takih rečeh ni sama žalost. Mi se sami med seboj navdušujemo za propa-gando in za kričanje, kar je se-veda zelo prav in dobro. Po-trebno je, jako potrebno. Toda če mi sami še tako kričimo, je nevarnost, da ne bomo dovolj glasno kričali, ker nas je malo in se naši kriki utegnejo v vsem zboru svetovnega kričanja kar izgubiti. Morda pa tisto vse-stransko hrepenenje po naši zemlji, ki ne ostaja samo v ti-hem precejanju alin v nemškem, laškem, madžarskem ... žrelo, ampak prihaja do izraza v be-sedah in obljubah, končno na svoj način le pomaga naši stvar-i. Tisti del današnjega sveta, ki verujemo vanj in stavimo nanj svoje upe za bodočnost, mora postati pozoren na našo zemljo že radi tujih preprov-zanj, ako ne radi naše ljubezni do nje.

Vzemimo našo Ameriko. Kar nič še ni videti pripravljena, da bi začela resno misliti na pre-ureditev povojne Evrope. Sto-piš pred koga s tiho ali glasno željo, da bi te poslušal na pri-mer glede vprašanja našega Primorja. Uljuden je in galan-ten, vendar boš opazil v njego-vih očeh komaj viden nasmeh, češ: Oh, kaj bi se s takimi vpra-šanji bavili sedaj, ko je tisoč večjih in važnejših reči na tehtnici! Ne morejo in ne mo-jejo ti ljudje še videti, da je tudi "majhno" vprašanje zelo važna zadeva za pravilno rešitev "velikih" stvari. Opozoritev na važnost "naših" vprašanj bo mo-rala priti od kod drugod, samo in edino iz naših vrst ne bo za-dostovalo. Da v primeru zavez-niške zmage — in kdo ne veru-je vanjo? — naša zemlja ne bo madžarska in tudi nemška ne, to se nam zdi popolnoma verjetno. Zelo resno se pa bojimo, da bo ostala — laška.

Laški agitator v Ameriki je silno spreten. Slovencem, Hrvatom, Srbom, vsej Jugoslaviji, dela poklone na levo in desno. Take poklone, da jih Amerika jemlje za res, mi pa seveda ve-mo, kaj za njimi tiči. O Sloven-cih je na primer pisal nedavno tega, da so med vsemi Jugoslo-vani v teh zadnjih mesecih po-vzročili okupatorjem največje iznenadenje. Tako majhen in tako "krotak" narod, pa kaže tako odločen odpor. Ker se Slo-venci s svojim odporom bore-zoper nacizem in fašizem, kakor se bori baje tudi tisti laški agi-tator in njegov krog, bi bilo pri-čakovati, da bo dejal: Tem lju-dem je treba po vojni dati pla-čilo in jim vrniti ugrabljeno zemljo in z njo ugrabljene lju-di.

O, kaj še! Takoj v naslednji številki svojega tednika piše: Italijo je treba odtrgati od Mus-sola, od fašizma. To je v inte-re-su zaveznikov: Toda kako jo boste odtrgali od fašizma, če ji

boste obenem obetali, da pride zanjo po vojni — amputacija? Torej mora ostati Italija cela kot je bila pred to vojno!

Ni težko videti, kam pes tace moli. Tudi ni težko videti, da je za Amerikance presnetno spretna vaba. Žal, niso še do-zoreli časi za nas, da bi mogli upati na skorajanje garancije v Washingtonu ali na drugem po-dobnem mestu. Dobro je, da se tega zavedamo in z na široko odprtimi očmi opazujemo polo-žaj. Kričati je treba, pa ni vsa-ko kričanje enako dobro.

Naj le "advertizajo" naši so-vražniki našo zemljo. Naj se le preklajajo zanjo pred očmi vsega sveta. Naj svet vidi, da je vpra-šanje naše zemlje važno, svetov-no vprašanje. Priti mora čas, ko bo svet to uvidel in bo posvetil svojo pozornost temu koščku sveta tudi od svoje strani.

Kakor je videti, je Sforza za to, da pride "Provincia Lubia-na" nazaj pod Jugoslavijo, če-prav je "anektirana" in je tako postala sestaven del Italije.

Enako naj pride Spodnja Sta-jerska in "Spodnja Koroka" nazaj pod Jugoslavijo, čeprav sta tudi oni dve postali sestav-ten del Nemčije. Dobro! Za-kaj morata nazaj? Ker sta po-stali tuja last proti svoji volji, pod pritiskom sovražnikove pre-moči. Nobena pogodba se ni podpisala ...

Him! "Venezia Giulia" in Ko-roška sta ali, kamor sta ali, po podpisu pogodb, pravi Sforza. Sprememba po tej vojni bi po-menila — amputacijo ... Ali ni-so bili tisti podpis pogodb prav tako proti volji naroda in zgolj pod pritiskom sovražnikove pre-moči, kot današnje stanje raz-košane Slovenije med tri šaka-le? Spreten je Sforza ali vsaj skuša biti in ne moremo mu od-rekati čednih uspehov. Ameriki je došel samo še — apostol an-tifašizma. Pa bo že tudi Ame-rika počasi spoznala, da ni vse zlato, kar se svetli. Morda doži-vimo čas, ko se bo amputacija pričela prav pri — gospodu gro-fu. Pozdravi!

Nardšić.

Reorganiziranje letalske produkcije

Tovarnarji ustanovili skupni odbor

Washington, D. C., 4. maja.—Reorganiziranje produkcije bo-jnih letal, da se izločijo zapreke, kjer koli obstoje, je na vidiku. Donald M. Nelson, načelnik fe-deralnega odbora za produkcijo bojne opreme, kaže osebo, ki naj bi prevzela kontrolo nad pro-dukcijsko bojnih letal. Doznava se, da je spiral na K. T. Kel-serja, predsednika Chrysler Mo-tor Corp., naj prevzame to po-zicijo.

Amerika mora zalagati zavez-niške države z bojnimi letali. Poročilo iz zanesljivih virov pr-avi, da petnajst ameriških bom-bnikov odleti v Anglijo dnevno. Koliko jih gre v Rusijo, ni zna-no.

Lord Halifax, angleški posla-nik, je nedavno izjavil, da je Velika Britanija dala svetovet v preteklem letu 8000 bojnih le-tal, med temi 2000, ki jih je do-bila iz Amerike. Znano je, da ameriška letala gredo v Avstra-lijo, Libijo in Kitajsko.

Devet velikih letalskih družb, ki imajo tovarne na zapadni o-bali, je ustanovilo skupni odbor z namenom, da se poveča pro-dukcijska bojnih letal. Te so se obvezale glede izmenjave infor-macij, da se doseže določeni cilj. Te kompanije so Consolidated, Douglas, Lockheed, North Ame-rican, Northrop, Ryan, Vega in Vultee. Vse so udeležene v produkciji bombnikov, lovskih in drugih letal.

All ste naročili na dnevniki "Prosveta"? Podpišite svoj list!

FOR VICTORY

BUY UNITED STATES DEFENSE BONDS AND STAMPS

Sabotaža, ki bo pomagala streli Hitlerja.

IZ NAŠIH KRAJEV

ZOFKA KVEDER

DOMA

(Nadaljevanje.)

Solnce je že precej poskočilo in rosa se je že sušila, ko je stal na vrhu, odkoder se mu je nankrat odprl daljni razgled preko domačih krajev. Omamilo ga je in za hip je zamišljal. A hitro se je sklonil kvišku, široko odprl oči in njegov pogled se je razprostrl tja čez doline in čez vrhove, zelene in sveže kakor mirten venec na nevestinem čelu. Pet belih vasi se je bleščalo pred njim, ravne ceste so peljale med pisanim poljem tja nekam daleč in tam na kraju se je srebril na ovinkih ozek potok. Nebo je bilo modro in jasno kakor zaljubljeni oči zlatolase ljube in solnce se je svetilo, mehko in bleščeče, kakor da se ima ta trenutek razliti njegovo zlato po nebesnem svodu. Zatrepetalo je srce in prsi so se razširile.

Kje še so tako bele vasi, kje še so tako zelene trate, kje še na vsem širnem svetu so tako temni smrekovi gozdi? In te doline ni ti vrtovi! Kakor da se je morje zavalovalo in otrdilo, tako gladke in lepe so te doline, udobne kakor dlan. In ta sapa! Nikjer ne piha tako hladna, ostra, trpká sapa! Ah!

In globoko je vdihnil ta zdrav, močni in trpki zrak. Kakor da bi pil staro, plemenito vino, tako svež je ta zrak in opojen!

Pohitel je doli k cesti, in pri vsakem koraku se je odgrnila nova krasota domačega kraja pred njegovimi očmi. Nekaj vročega mu je zavrelo v srce in skoro bi se bil razplakal neke nepojmljive nežnosti.

Kje še so tako bele vasi? Kje še tako zeleni kraji? Oh!

In zopet je dihal globoko in žejno, da se napije domačih vonjav, smrekovega duha, trpké svežosti te zemlje in tega polja. Sto misli, sto spominov, sto dojmov se mu je vrstilo v duši.

Na vseh oknih raste rožmarin in cveto nageljni. Na vseh! In dekleta, zdrava in jedra se smejejo, da se jim belijo zobje med rdečimi ustnicami; rdečimi in sončnimi kakor zrele jagode. In fantje! Krepi, gibki in žilavi kakor jelka v gozdu. Njihova zagorela lica in oči bistre, kakor brušeni diamanti! Oh, enkrat z njimi peti po noči na vasi! Po noči, kadar vsi ti nečeti gozdovi naokrog šume kakor ogromni slapovi na rekah! In kadar luna sije in oblaki jadrajo, beli, leteti, kakor lahne sanje malih otrok.

Odročil se je od te zemlje. In zdaj bi bil pal na trato, pritisnil obraz k zemlji in zaplakal: Oh, ti moj kraj, ti moj kraj!

— Ti si! — je dejala mati prestrašeno in se odmeknila, ko je naglo pristopil k njej in jo hotel objeti. — Kako si me prestrašil, — je jecala in brisala desnico v predpasniku.

Njemu je lice zardelo in roke so se mu povesile. Pozabil je bil, da ni navade objemati se v pozdrav pri njih doma. V zadregi je prijel desnico svoje matere, a jo takoj zopet izpustil. Zdelo se mu je, da ne stoji njegova mati pred njim, ampak kaka druga, tuja ženska. Njej so se šibila kolena in vsa je trepetala prestrašeno. Njen sin je bil, da in rada ga je tudi imela, ali kaj je pomenjal njegov prihod? Gotovo nič dobrega. Naučila se je misliti nanj kakor na slabega, nevhvaležnega sina, od katerega ni nič kaj prida pričakovati. Vsak dan je molila zanj, ali čisto prav ji je bilo, da je bil tam v svetu, da se ne oglašja in da ne moti miru domače družine. In zdaj je stal pred njo.

— Ne pojdes v hišo? — ga je vprašala in odprla vrata pred njim. — Oče je na dvorišču, takoj ga pokličem.

Naslonil se je na belo, javorovo mizo v kotu, drugače bi bil pal. Zazibalo se je okrog njega in pravo življenje je stopilo na mesto njegovih sanjarij. Po kaj je prišel domov? Tuj človek k tujim ljudem. Bedak! Skoro bi se bil zopet obrnil in odšel prej, nego ga je videl še kdo drugi razen matere. Vedel je dobro, da ne najde ljubezni, katere je pričakoval. Materin pozdrav ga je hipoma streznil. Nemilo se je zbudil iz svojih neumne, idealne pijanosti. Nasmehnil se je bridko in že se je obrnil k vratom. — Pa pojdem od koder sem prišel! — Toda ne! V tistem hipu se je zbudila neka trma v njem. — Saj je to moj dom! Hiša mojega očeta, kjer sem bil rojen, kjer sem se igral, kamor sem hodil na počitnice, ko sem bil še v gimnaziji. Če imam svojo glavo, če delam po svoji volji, se ni še nič izpremenilo. Še vedno sem tukaj doma! — Odložil je klobuk in sedel za mizo, podprl brado v dlani in čakal.

Tako ga je našel oče, silen mož z orjaškimi udi in trdim, strogim obrazom. Vsaka črta, vsaka poteza, kakor vklesana v kamen. S težkimi koraki je pristopil k sinu.

— Dolgo se nismo videli. —

— Dolgo. —

Po dolgi, mučni pavzi:

— Pa Bog daj zdravje! — in počasno je pomolil sinu roko.

— Bog, oče! —

In zopet molk. Potem se oče odkašlja važno in počasno pa vpraša:

— Po kaj si pa prišel? —

— Po nič! Tako domov! —

— Hm. Kaj si pa delal? —

— Služil sem vsakdanji kruh pa učil sem se.

— Tako. No, saj to je lepo. Pa si kaj prida. —

Molk.

— Pa praviš, da si se učil. Županov iz trga je postal po štirih letih profesor in doktor mu tudi pravi.

— Pa ti si tudi nekaka štiri leta proč, ali koliko? —

— Natanko štiri. —

— No, pa nisi nič. Kdaj pa boš kaj? —

— Ne vem. —

Zaničljiv posmeh.

— No, saj sem dejal. Iz tebe ne bo nikdar nič prida. Županov iz trga ...

— Županov iz trga ni stradal, ni moral vsake skorje kruha krvavo zaslužiti kakor jaz. —

— Saj si sam hotel stradati. Jaz sem dejal, da ne dam, niti krajcarja. Svojo doto si doštiral, zdaj pa sam glej! Tudi beliča ne dam več.

— Saj ne prosim. —

— In če bi prosil! —

In zopet molk. Težko in ježno je stopal stari mož po hiši, sin pa je sedel pri mizi z brado v dlaneh. Njegove oči so bile trde in mrzle in svetile so se kakor brušena kovina.

— No, in kaj misliš? Doma ne moreš biti. —

— Samo se ne bojte! Prišel sem še enkrat pogledat te kraje, potem ne pridem nikoli več! —

Vzpel se je pokoncu, stisnil pesti in se udaril ob prsi. — Nikoli več! In če bom umiral pred tujimi pragovi, pred to hišo ne pridem. Kolnem se! — Težko se je spustil nazaj na klop in topo pristavil: — Zda mi nikar ne podite! Ne bom dolgo! —

— Ostani, kakor dolgo se ti zdi, saj si vendar le doma. — In mož se je obrnil, da odide, ali še enkrat se je zastavil pred sinom: — Če imaš v kaj, se preobleci. Nočem, da bi sosedje kazali s prstom za teboj. Nočem imeti sramote! —

(Dalje prihodnjik.)

Dvonožec

Naravoslovne pravilice

Spisal KARL EWALD
Prevedel FRANC BOLKA

(Nadaljevanje)

In odleza je svojo pot. In rak istotako, ker naveličal se je okolič. Tu ni ostalo zdaj drugega, kakor odgriznjena roka morske zvezde. In čez nekaj časa se je vrnila glista.

"Ali svoje polovice nisi našla?" je vprašala roka morske zvezde.

"Kdo govori?" je vprašala glista. "Ne vidim nikogar."

"Samo jaz sem! Jaz sem peta roka morske zvezde. Rak me je odgriznil, ker si ga bila ti razjarila."

"Moj Bog, ti ubogo bitje!" je rekla glista. "Zdaj je torej konec s teboj!"

"Ne-e," je rekla roka morske zvezde. "Tako hudo še tudi ni! — Ali si našla svojo polovico?"

"Ne," je odvrnila glista. "In tudi nobene druge. Mi bo pač nova zrastle. Samo če nisem že prestala — potem si moram pač brez nje pomagati."

"Bilo bi te mi žal," je rekla roka morske zvezde.

"Hvala za tvojo prijaznost! sta. — Mar ni nekoliko domisljaj-

Sicer pa se mi zdi, da bi mogla vse sožalje, katerega si zmožna, sama rabiti. Iz tebe tudi ne more postati nikoli več kaj pametnega."

"Zakaj pa ne?" je vprašala roka morske zvezde. "Nikoli ne smem izgubiti upanja. Ta, kateri sem spadala, dobi kmalu novo roko in tudi jaz ne mislim poginuti."

"Zdi se mi, da imaš pravi vzrok zato. Tebi manjkajo ..."

"A ti vidim ... štiri roke."

"In usta in želodec in vse."

"To se pravi, tebi manjka ce-

le živali, razen konca, kateri si!"

"Da in česar komu manjka, si mora pridobiti. Če bi ti mo-

gla videti, pokazala bi ti, da sem že za majhno spoznanje zrastle."

"A ti vidiš?"

"Ali ti vidiš?"

"Seveda," je bil odgovor roke morske zvezde. "Imam eno oko — vsaka od nas je imela eno, in

moje sem hvala Bogu! — obdržala, ker sedi popolnoma na osti. In konec crevesa je tudi v meni, tako, da ni začetek preslab."

"Da, le srečno!" je rekla glista.

"Hvala," je branila roka morske zvezde. "Se bo že naredilo."

— Če bi ti le imela svojo zadnjo polovico!"

"Čuj, prijatelj," je začela gli-

sta. "Mar ni nekoliko domisljaj-

vo od tebe, da se pečal z mojimi zadevami, ko sama sedi v črnili. Ne brigaj se, prosim, za moje zadnjo polovico in misli na celo zvezdo, ki ti manjka."

"Za Boga!" je rekla roka morske zvezde, "ali se zdaj tudi ti bahaš?"

"Baham?" je vprašala glista. "Ne baham se ne. Ampak ne morem trpeti, če se kdo tako obnaša. Vendar so tudi razločki."

"Takooo?" je rekla roka morske zvezde. "Zdi se mi, da si raku rekla."

"Ti ne bi smela poslušati, kar

govore pametni ljudje, če ne razumeš tega," je zaglicala gli-

sta ježno. "Kar rečem raku, je nekaj zase, kar govorim s teboj, je vse kaj drugega. Ti nisi ničesar drugega, kakor bore konček nekega mehkužca, jaz pa sem črv, razumeš? ... čeravno zdaj slučajno samo polovico črva."

Kot nebo visoko stojim nad teboj, ki ležiš tu in vegetiraš, brez rok, brez želodca, brez ude in vsega, dokler ti nekega dne ne zraste zopet, v tej ali oni smeri — ti je pač vseeno."

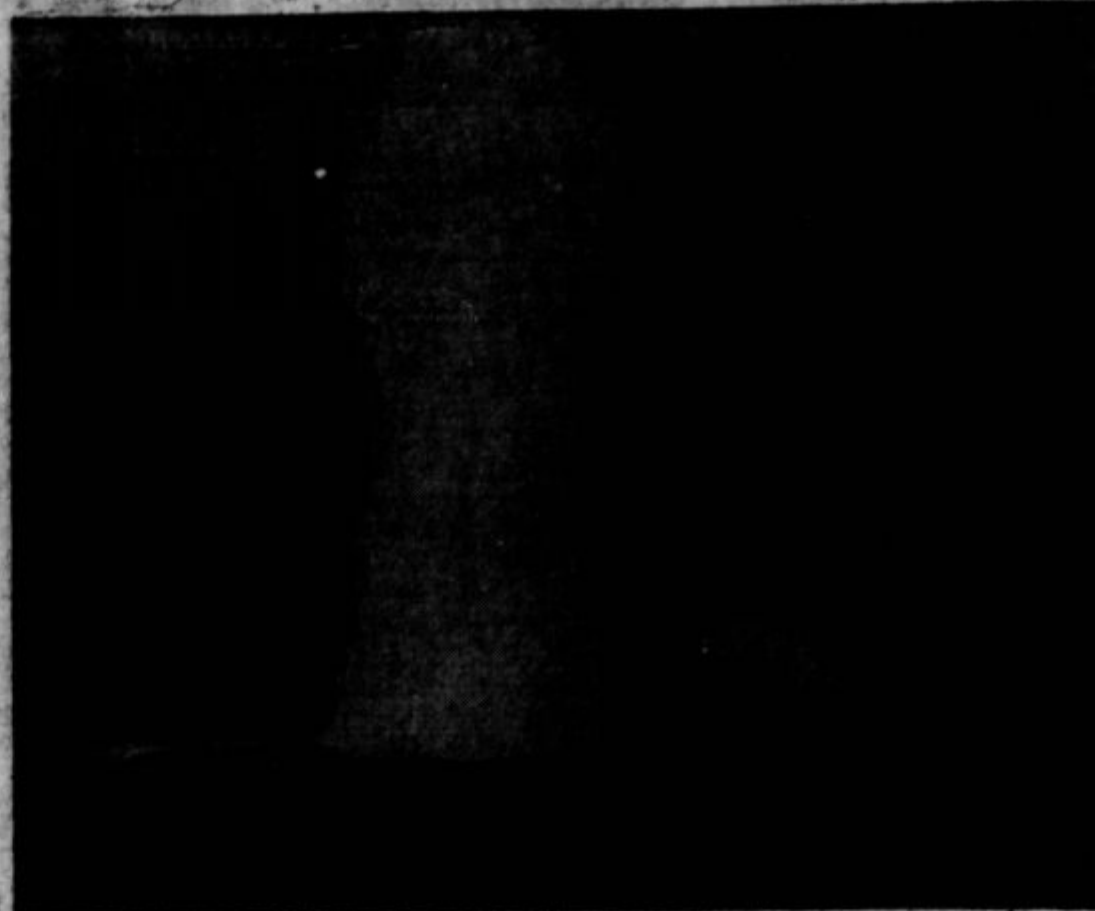
"Ne bodi huda name," je pro-

sila roka morske zvezde. "Ti moreš dobiti svojo polovico."

Ampak če jaz doblim vse, kar sem izgubila, je vendar tudi prav

vrlo od mene ... se ti ne zdi?

Torpedoed Refugee Ship Blows Up

This picture was made from a plane at the moment the hulls of a large refugee passenger ship blew up, somewhere off the Atlantic coast. The ship was sinking, after having been torpedoed, when the hulls exploded. The ship's 290 passengers and crew members were taken to Charleston, S. C. (Central Press)

Zdi se mi, da je tem vrlejši, kdor si zna pomagati, čim zlejše se mu je zgodilo. — Ali nisi rekla nekaj podobnega staremu raku?"

"Mehkužec! Idiot!" je kričala glista.

In roka morske zvezde je ležala in rastle; samo nekaj dni je trajalo, da je vse na nji zopet zrastle. Bila je ravnotako morská zvezda, kakor druge. Samo stara roka je bila mnogo daljša, kot štiri nove. Ampak to se je izboljšalo gotovo tekom časa.

Veselo je napotila pot v svet, da najde koga, ki bi se mu mogla pobahati.

BUKEV IN HRAST

Bilo je v dobrem starem času, ko še ni bilo mest s hišami, cestami in štrlečimi zvoniki. Tudi šol še ni bilo. Ker tudi dečkov še ni bilo veliko; ono malo, kar jih je bilo, se je učilo od očeta streljati z lokom in iskati jelena v njegovem skrivališču, učili so se ubijati medveda in narejati si obleko iz njegovega kožuha in učili so se, drgniti dva kosčka lesa drugega ob drugega, dokler se nista užgala. Če so znali to, so bili izučeni.

Tudi železnice ni bilo tedaj, ne obdelanih polj, ne ladij na morju in ne knjig, ker nikogar ni bilo, ki bi jih bil znal čitati.

Pravzaprav so bila sama drevesa.

Ampak teh je bilo tudi dosti. Drevesa so stala vsepovsod do morske obale, zrcalila se v potokih in jezerih in raztezala svoje mogočne veje proti nebu. Na obali so se nagibala, pomakala so svoje veje v črno barje; in raz visokih bregov so gledala ponosno preko dežele.

Drevesa so bila vsa domača med seboj, ker vsa so spadala k

eni družini in na to so bila zelo ponosna.

"Mi smo vsi brez izjeme hrasti," so rekla in se mogočno udarjala ob prsa. "Nam spada dežela, mi smo vladarji."

In to je bilo tudi res, ker takrat je bilo še zelo malo ljudi in sicer pa samo divje živali. Medved, volk in lisica so hodili na lov in jelen se je pasel v barju. Gozdna miš je sedela pred svojimi vrati in glodala želo in bobri so zidali svoje stajbe na bregu potoka.

Tedaj je prikoračil nekega dne medved in je legel, kakor je bil dolg, pod visok hrast.

"Ali si že zopet tu, ti ropar?" je zaklical hrast in je nasul množico suhega listja nanj.

"Ti ne bi smel ravnati tako neprevidno s svojim listjem," je rekel medved in lizal svoje cape. "To je še edino, da se more ležati v tvoji senči."

"Če ti ne ugajam, lahko greš svojo pot," je rekel hrast ponosno. "Jaz sem gospod v deželi in kamor pogledaš, vidiš samo moje brate."

"Popolnoma res," je godrnjal medved, "in to je ravno dolgočasno na stvari. Popotoval sem malo v inozemstvo, vedi in postal sem nekoliko razvajen. Bilo je bolj na jugu — tam sem spal enkrat pod bukvami. To so velika, vitka drevesa, ne krivi stari dečki kakor vi. In njihove krone so tako goste, da solnčni žarki ne morejo prodrati skozi."

"Bukve?" je rekel hrast radovedno. "Kakšna drevesa so to?"

"Veseli bi bil, če bi bil le napol tako lep, kakor bukve!" je rekel medved. "Ampak zdaj nočem več klepetati s teboj. Eno miljo

daleč sem moral teči, zaradi pretegeta lovca, ki me je zadel s svojo puščico v zadnjo nogo. Zdaj hočem spati in ti boš pač tako prijazen in me ne boš motil, če mi že ne moreš dati dosti sence."

Medved se je zleknil in zaprl oči. Ampak s spanjem tokrat ni bilo mnogo. Ker druga drevesa so bila slišala, kaj je pripovedoval in pričelo se je klepetanje in šepetanje in šumenje listja, kot še nikoli poprej v gozdu.

"Bog znan, kakšno drevje more to biti!" je menil prvi.

"Ah, medved nas hoče malo potegniti!" je pristavil drugi.

"Kakšna drevesa to pač morejo biti, ki imajo tako gosto listje, da solnčni žarki ne morejo

skozi?" je vprašal majhen hrast, ki je slišal pogovor tovarišev.

Ampak poleg je stalo staro grčavo drevo, ki je lopnilo majhen hrast s svojo najspodnjo vejo.

"Ali boš lepo molčal," je reklo, "počakaj, da boš tako star da boš smel tudi govoriti. Ampak vam drugim ni treba večji medvedovega tveženja. Jaz sem mnogo večji kot vi in vidim preko celega gozda. Ampak kakor daleč vidim, ni drugega kakor hrasti."

Mali hrast je bil ves oplazen in je molčal in ostala velika drevesa so šepetala tiho med seboj, ker imela so velik respekt pred starcem.

Medved pa se je dvignil in mel oči.

"Motili ste me pri mojem opoldanskem spanju," je godrnjal razkačen. "In verjemite mi, maščeval se bom nad vami! Kadar se vrnem, prinesem bukovvega semena seboj; in jaz vem, da boste vsi rumeni od zavist, ko vidite, kako lepa so nova drevesa."

Nato se je odgugal. Ampak hrastje so govorili ves ljubi dogi dan o smešnih drevesih, o katerih jim je pripovedoval.

"Če pridejo, odzvam jim luč in zrak!" je zagotavljal mali hrast, ampak takoj je dobil eno po glavi od starega hrasta.

(Dalje prihodnjik.)

NOTE!

Save this copy of PROSVETA. It is needed for VICTORY!

SAVE

★ All Wastepaper

★ Old Rags

★ Old Rubber

★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabilna za veselice in shode, vitanice, častnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Come smerno, unijsko delo prve mi

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2637-58 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS

TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in priloženo eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zaslugah \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varstva reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaše lastnina in gotovo je v vsaki družini nekega, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Člone in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.50
2 tednika in 7.50	2 tednika in 11.00
3 tednika in 11.00	3 tednika in 15.50
4 tednika in 14.50	4 tednika in 20.00
5 tednikov in 18.00	5 tednikov in 24.50

Za Evropo je \$8.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilu in si naročite Prosveto. List, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ.

2637 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od slednjih članov moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

MAJSKI GLAS IMA
PESTRO VSEBINO

Letošnji Majski Glas je posvečen našemu delovnemu narodu, ki je v starem kraju doživel najhujšo tragedijo, kar jih je še padlo nanj v njegovi dolgi zgodovini. Dalje je ta Majski Glas posvečen prazniku mednarodne solidarnosti in sodelovanja, ki je v sedanjem ogromnem pokolju enako pogažen, a vatane znova, kakor bo vstal naš narod.

Majski Glas se naroča pri

PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

Posamezen izvod stane 25c. Vsoto lahko pošljete v znamkah.